

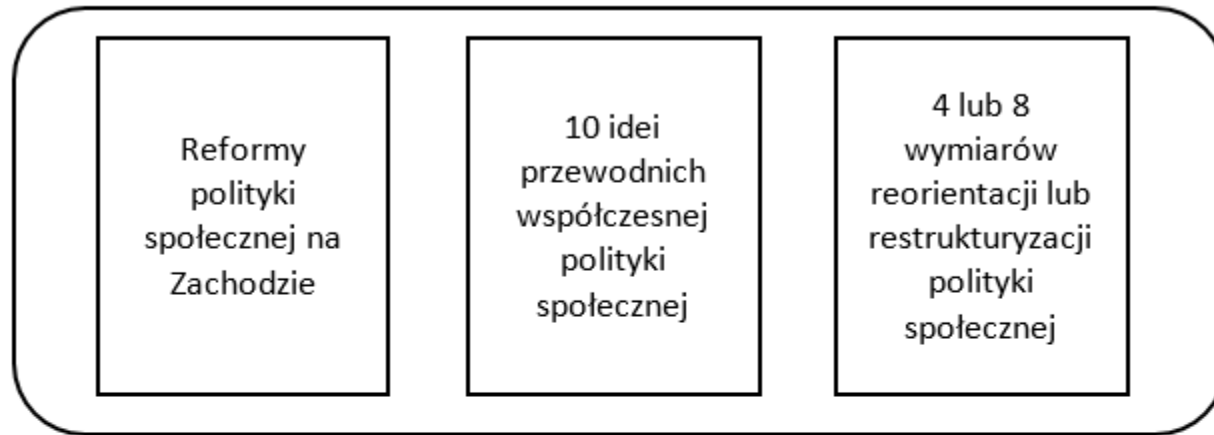
Aktywna polityka społeczna w czworokącie dobrobytu

Dr hab. Ryszard Szarfenberg
Instytut Polityki Społecznej
Uniwersytet Warszawski

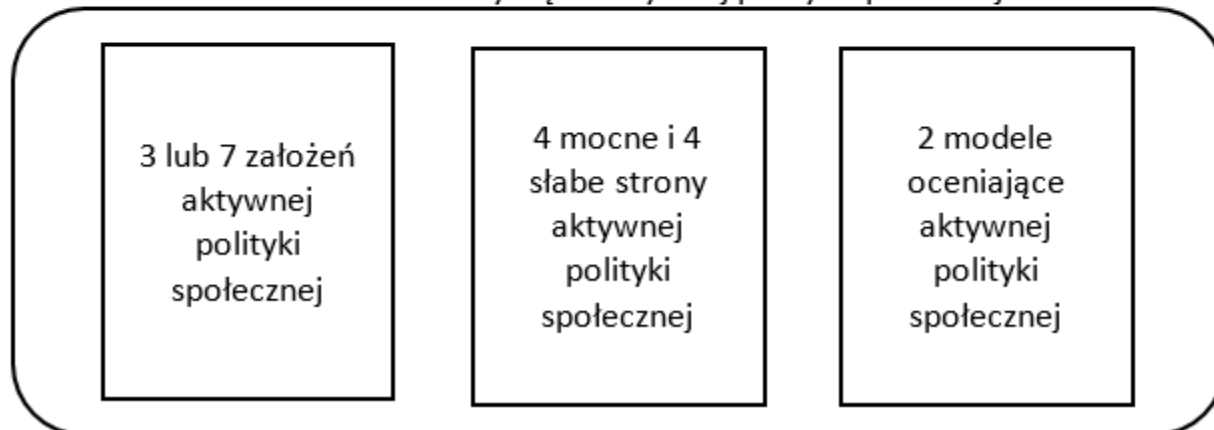
XXXIV Konferencja – Kongres Polityków Społecznych
„Polityka Społeczna w Polsce i w Europie”
13-15 czerwca 2016, Warszawa

Podstawowe elementy polskiej koncepcji aktywnej polityki społecznej

Bloki dotyczące reform polityki społecznej

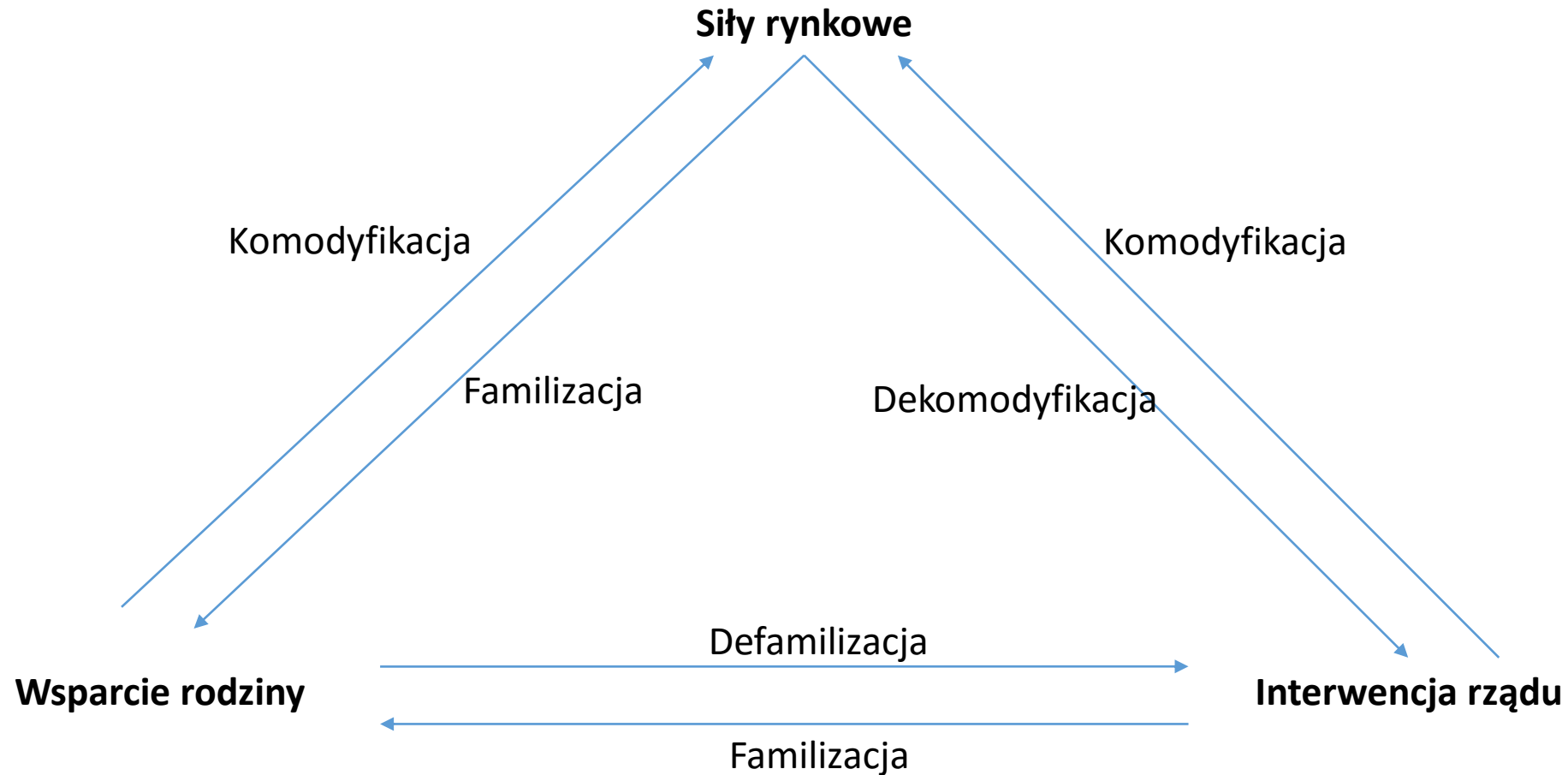
Bloki dotyczące aktywnej polityki społecznej

Kolejna odsłona polskiej koncepcji APS (prezentacja z 13.06.16)

- Aktywna polityka społeczna jako pojęcie szersze i polityka aktywizacji jako pojęcie węższe
- 10 obszarów z przejawami idei aktywnej polityki społecznej (czy nawiązanie do 10 idei przewodnich z 2003 r.?)

Trójkąt dobrobytu z uwzględnieniem dynamiki między wierzchołkami

Czego brakuje w trójkącie?

1. Nie tylko państwo może zastępować rodzinę, mogą to robić również organizacje pozarządowe
2. Duża literatura na temat roli organizacji pozarządowych, obywatelskich, zawodowych przed *welfare state*
3. Duża literatura na temat wzrostu udziału organizacji pozarządowych w kontekście współczesnych reform *welfare state* (finansowanie – państwo/samorząd, wykonywanie – organizacje pozarządowe)
4. Podmioty niepubliczne to nie tylko biznes i rynek
 - Wniosek? Od trójkąta do czworokąta dobrobytu

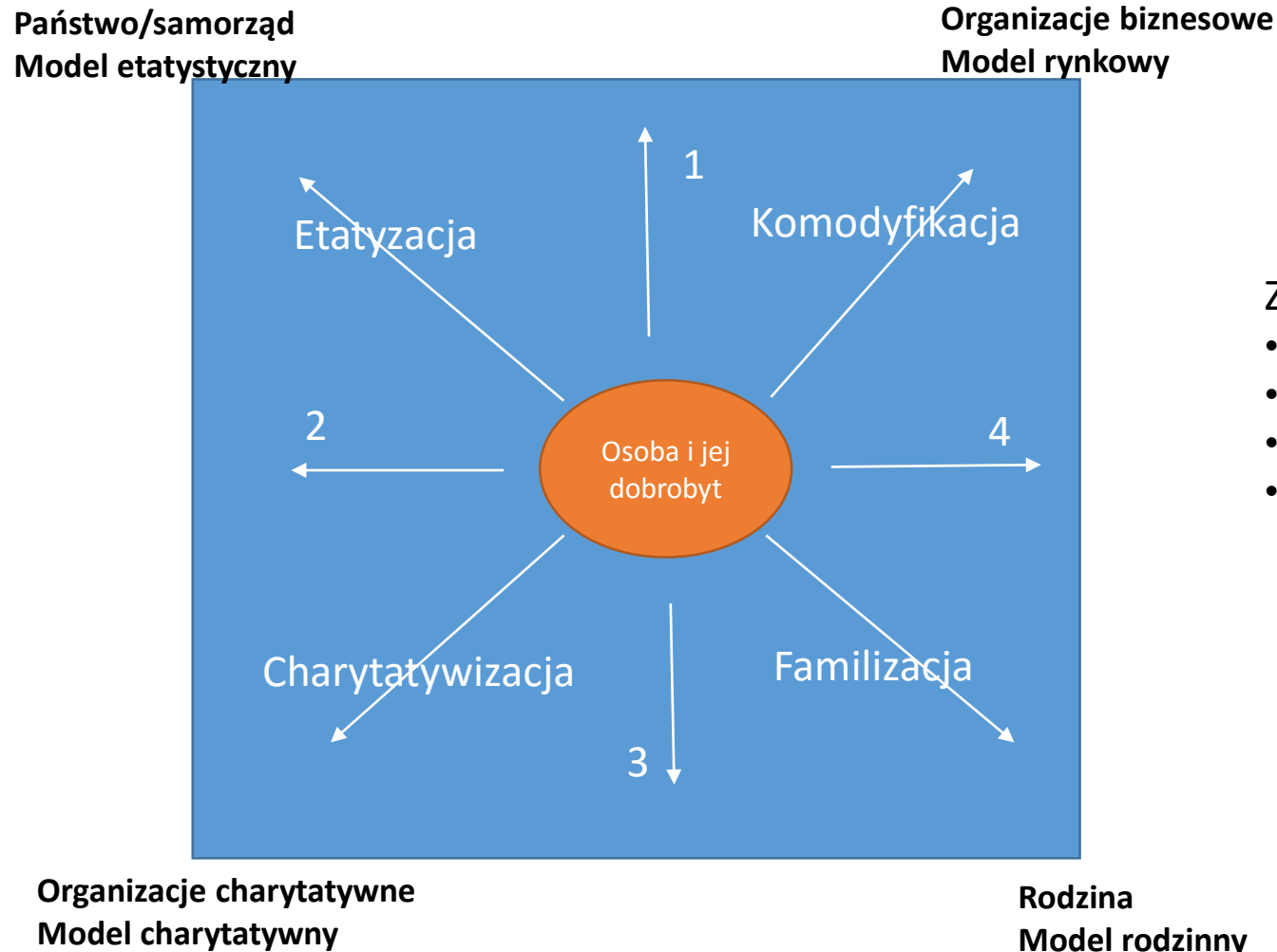
Czyste modele źródeł dobrobytu jednostki

- **Rodzinny** – głównym/jedynym źródłem dobrobytu jest rodzina, a wszystkie inne mają niewielkie znaczenie
- **Rynkowy** – głównym źródłem dobrobytu jest rynek, a wszystkie inne mają niewielkie znaczenie
- **Charytatywny** – głównym źródłem dobrobytu jest pomoc charytatywna, a wszystkie inne mają niewielkie znaczenie
- **Etatystyczny** – głównym źródłem dobrobytu jest państwo, a wszystkie inne mają niewielkie znaczenie

Cztery rodzaje zmiany w kierunku do czystych modeli dobrobytu

- **Komodyfikacja:** proces zwiększania zależności dobrobytu jednostki od jej pozycji na rynku pracy (np. od dochodu rynkowego)
- **Familizacja:** proces zwiększania zależności dobrobytu jednostki od jej pozycji w rodzinie (np. od dochodu innych członków rodziny)
- **Charytatywizacja:** proces zwiększania zależności dobrobytu jednostki od pomocy ze strony organizacji pozarządowych (np. od dochodu z dobroczynności)
- **Etatyzacja:** proces zwiększania zależności dobrobytu jednostki od pomocy ze strony państwa (np. od dochodu ze świadczeń społecznych)

Czworokąt dobrobytu i cztery rodzaje zmiany w kierunku czystych modeli

Zmiany o charakterze mieszanym

- Etatyzacja komodyfikacyjna (1)
- Etatyzacja charytatywizacyjna (2)
- Charytatywizacja familizacyjna (3)
- Familizacja komodyfikacyjna (4)

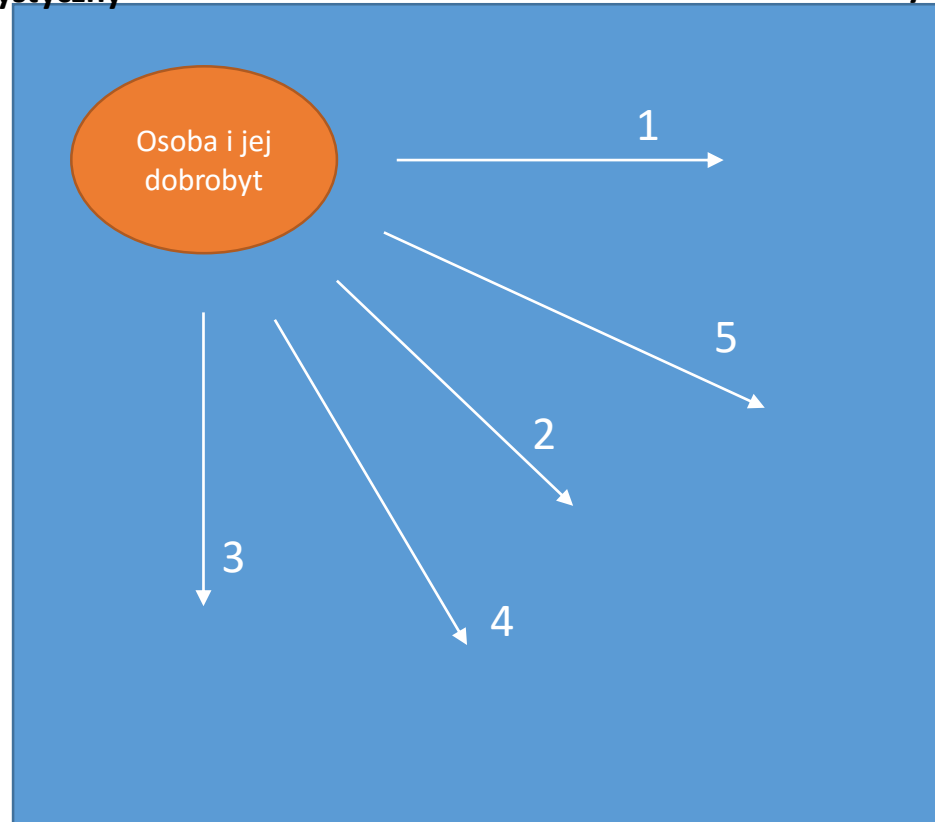
Cztery rodzaje zmiany w kierunku od czystych modeli dobrobytu

- **Dekomodyfikacja:** proces zwiększania niezależności dobrobytu jednostki od jej pozycji na rynku pracy (np. od dochodu rynkowego)
- **Defamilizacja:** proces zwiększania niezależności dobrobytu jednostki od jej pozycji w rodzinie (np. od dochodu innych członków rodziny)
- **Decharytatywizacja:** proces zwiększania niezależności dobrobytu jednostki od pomocy ze strony organizacji pozarządowych (np. od dochodu z dobroczynności)
- **Deetatyzacja:** proces zwiększania niezależności dobrobytu jednostki od pomocy ze strony państwa (np. od dochodu ze świadczeń społecznych)

Model etatystyczny i kierunki deetatyzacji

Państwo/samorząd
Model etatystyczny

Organizacje biznesowe
Model rynkowy

Organizacje charytatywne
Model charytatywny

Rodzina
Model rodzinny

Rysunek przedstawia osobę, której dobrobyt zależy głównie od państwa, możliwe kierunki zmiany:

Jednokierunkowe

- Deetatyzacja komodyfikacyjna (1)
- Deetatyzacja familizacyjna (2)
- Deetatyzacja charytatywizacyjna (3)

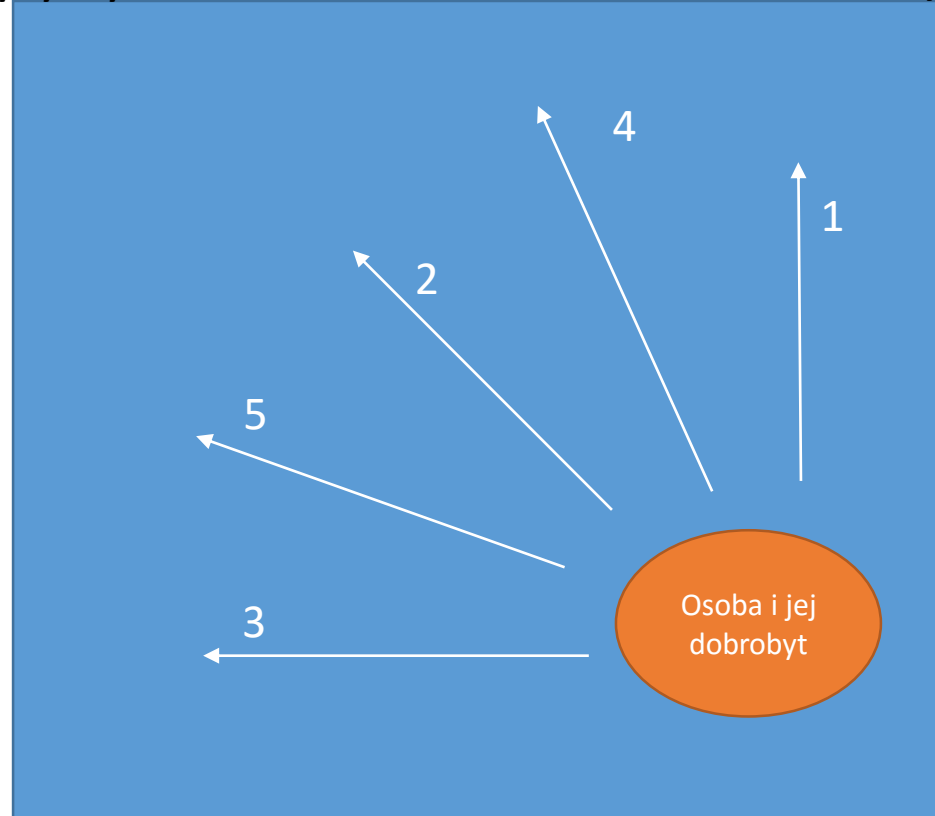
Dwukierunkowe

- Deetatyzacja charytatywizacyjno-familizacyjna (4)
- Deetatyzacja komodyfikacyjno-familizacyjna (5)
- Deetatyzacja komodyfikacyjno-charytatywizacyjna (1 i 3)

Model rodzinny i kierunki defamilizacji

Państwo/samorząd
Model etatystyczny

Organizacje biznesowe
Model rynkowy

Organizacje charytatywne
Model charytatywny

Rodzina
Model rodzinny

Rysunek przedstawia osobę, której dobrobyt zależy głównie od rodziny, możliwe zmiany:

Jednokierunkowe

- Defamilizacja komodyfikacyjna (1)
- Defamilizacja etatyzacyjna (2)
- Defamilizacja charytatywizacyjna (3)

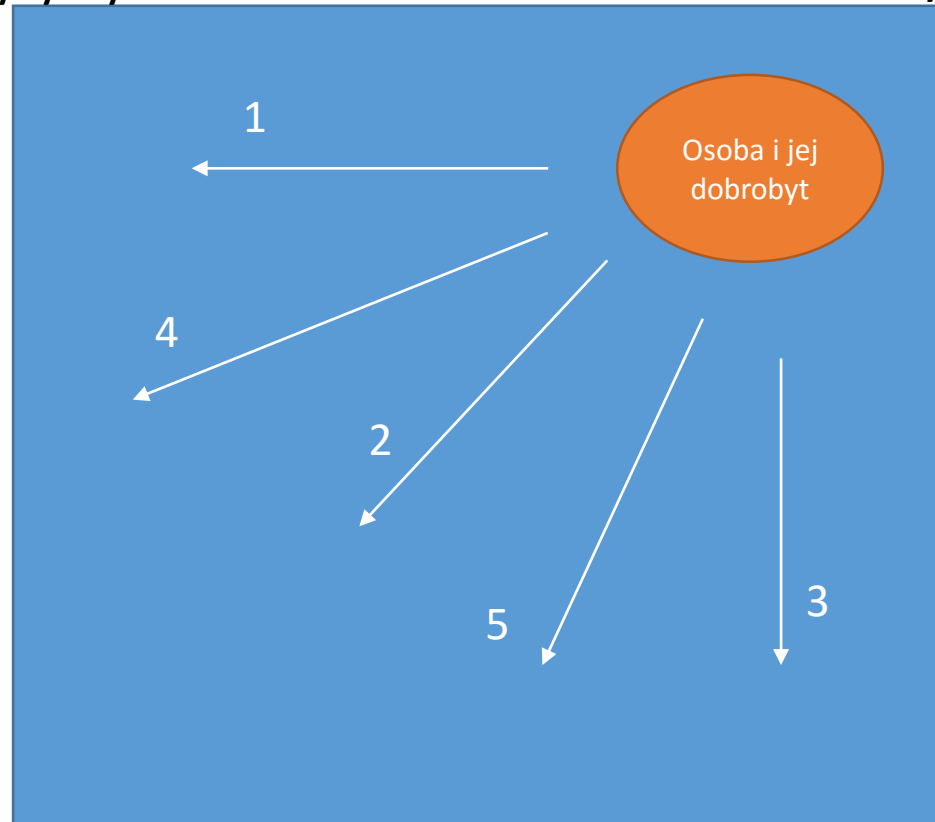
Dwukierunkowe

- Defamilizacja etatyzacyjno-komodyfikacyjna (4)
- Defamilizacja etatyzacyjno-charytatywizacyjna (5)
- Defamilizacja komodyfikacyjno-charytatywizacyjna (1 i 3)

Model rynkowy i kierunki dekomodyfikacji

Państwo/samorząd
Model etatystyczny

Organizacje biznesowe
Model rynkowy

Organizacje charytatywne
Model charytatywny

Rodzina
Model rodzinny

Rysunek przedstawia osobę, której dobrobyt zależy głównie od biznesu, możliwe zmiany:

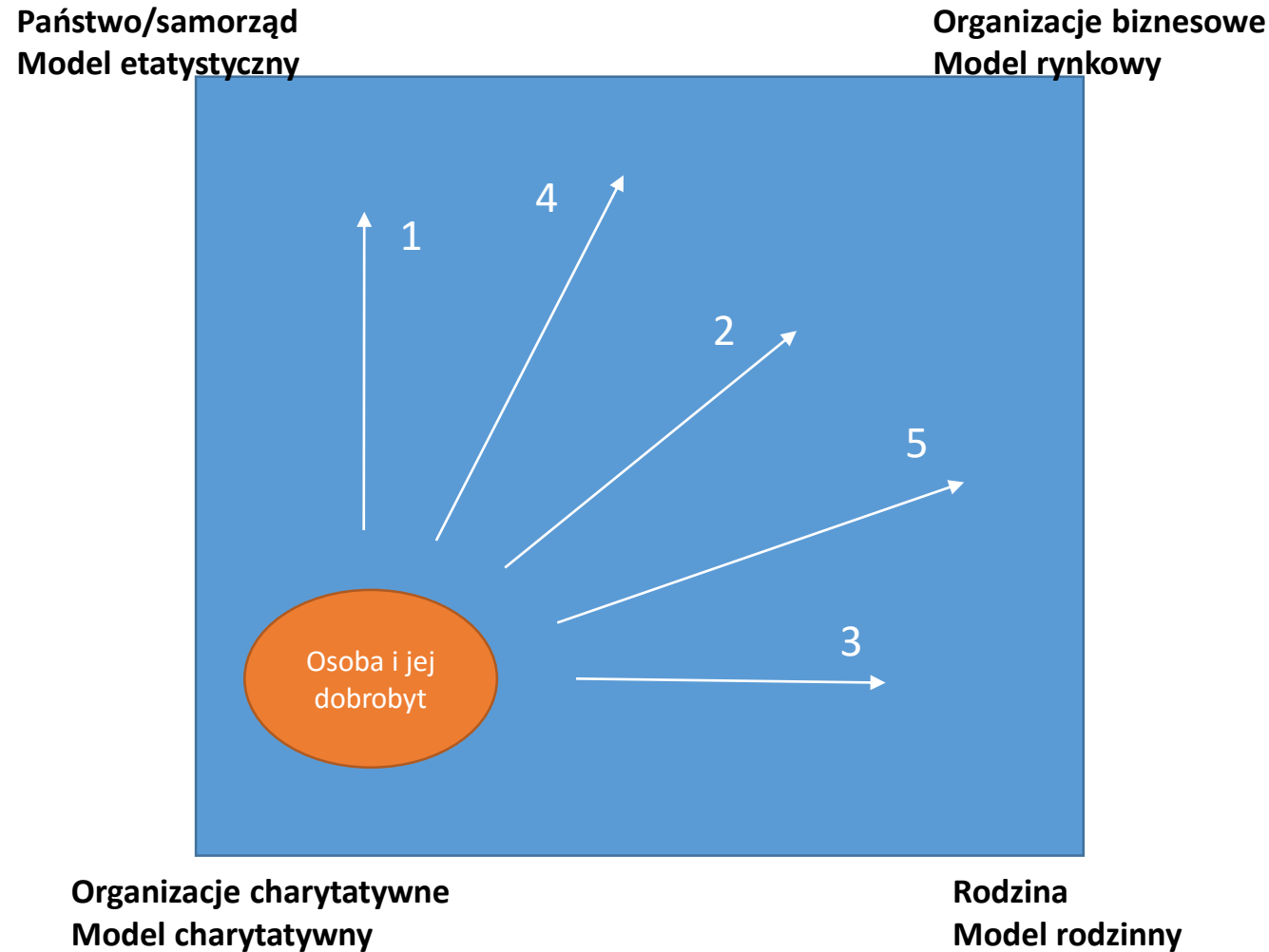
Jednokierunkowe

- Dekomodyfikacja etatyzacyjna (1)
- Dekomodyfikacja charytatywizacyjna (2)
- Dekomodyfikacja familizacyjna (3)

Wielokierunkowe

- Dekomodyfikacja etatyzacyjno-charytatywizacyjna (4)
- Dekomodyfikacja charytatywizacyjno-familizacyjna (5)
- Dekomodyfikacja etatyzacyjno-familizacyjna (1 i 3)

Model charytatywny i kierunki decharytatywizacji

Rysunek przedstawia osobę, której dobrobyt zależy głównie od organizacji charytatywnych, możliwe zmiany:

Jednokierunkowe

- Decharytatywizacja etatyzacyjna (1)
- Decharytatywizacja komodyfikacyjna (2)
- Decharytatywizacja familizacyjna (3)

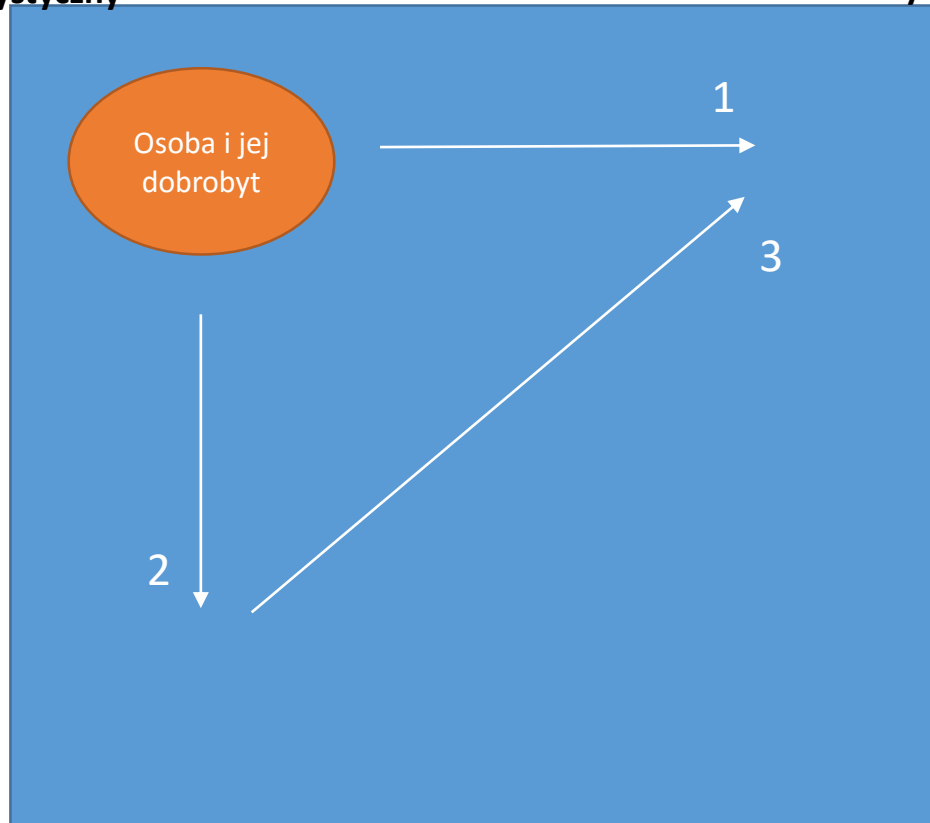
Dwukierunkowe

- Decharytatywizacja etatyzacyjno-komodyfikacyjna (4)
- Decharytatywizacja komodyfikacyjno-familizacyjna (5)
- Decharytatywizacja etatyzacyjno-familizacyjna (1 i 3)

Polska koncepcja aktywnej polityki społecznej w czworokącie dobrobytu

Państwo/samorząd
Model etatystyczny

Organizacje biznesowe
Model rynkowy

Organizacje charytatywne
Model charytatywny

Rodzina
Model rodzinny

APS na podstawie polskiej literatury

- Założenie, że stan wyjściowy to etatystyczny model dobrobytu
- Odrzucenie dekomodyfikacji, podkreślanie roli rynku pracy
- Podkreślanie roli organizacji pozarządowych jako wsparcia w drodze na rynek
- Pomijanie roli kobiet i rodziny

Wniosek, dwie możliwe interpretacje:

APS jako deetatyzacja komodyfikacyjna (1)

APS jako sekwencja

- **deetatyzacja charytatywizacyjna (2)**
- **decharytatywizacja komodyfikacyjna (3)**

Podsumowanie

- Ramy teoretyczne
 - Połączenie koncepcji trójkąta dobrobytu z procesami komodyfikacji i dekomodyfikacji oraz familizacji i defamilizacji (Pintelon)
 - Dodanie organizacji pozarządowych (czworokąt) i kolejnych procesów: etatyzacji i deetatyzacji oraz charytatywizacji i decharytatywizacji
- Zastosowanie ram teoretycznych do przypadku aktywnej polityki społecznej
 - Analiza polskiej koncepcji aktywnej polityki społecznej (APS) w celu wyodrębnienia jej podstawowych cech
 - Analiza cech APS w ramach czworokąta dobrobytu z wnioskiem o APS jako deetatyzacji komodyfikacyjnej lub deetatyzacji sekwencyjnej przez charytatywizację, a następnie komodyfikację

Problemy i wątpliwości

- Czy i w jakim zakresie trójkąt, a następnie czworokąt dobrobytu ujmuje podstawowe kategorie analityczne stosowane do opisu zmian polityki społecznej?
 - W koncepcji Espinga-Andersena welfare mix to nie była jedyna kategoria
 - W teorii i badaniach polityki publicznej wypracowano inne narzędzia do analizy zmian w polityce publicznej
- Czy dodanie procesów (de)etatyżacji i (de)charytatywizacji wnosi coś istotnego do dotychczasowych analiz za pomocą pojęć (de)komodyfikacji i (de)familizacji?